

Umsögn Trans Íslands um áform um breytingu á vændiskaupaákvæði almennra hegningarlaga – mál nr. S-118/2026

Trans Ísland, félag trans fólks á Íslandi, hvetur dómsmálaráðuneytið til að falla frá breytingu á 1. mgr. 206. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940, þess efnis að afnema sektir sem viðurlög við vændiskaupum milli fullorðinna einstaklinga.

Yfirlýst markmið breytingarinnar er að draga úr eftirspurn eftir vændi, mansali í kynferðislegum tilgangi og skipulagðri glæpastarfsemi. Ekki kemur fram hvaða refsingar eigi að koma í stað sekta en dómsmálaráðherra hefur látið ummæli falla á þann veg að fangelsisvist ætti að vera lágmarksrefsing fyrir kaupendur. Við teljum það afar varhugavert skref og ekki til þess fallið að vernda þá hópa fólks sem því er ætlað. Hagsmunasamtök kynlífsverkafólks, svo sem Rauða regnhlífin, hafa bent á að með þyngri refsingum fyrir kaupendur kynlífsþjónustu verði starfsumhverfi kynlífsverkafólks óöruggara. Nú þegar er vel þekkt að kynlífsverkafólk veigrar sér við að leita aðstoðar lögreglu vegna ofbeldis sem það kann að verða fyrir, af ótta við að vera ekki tekið alvarlega eða jafnvel að vera sjálft ákært fyrir að auglýsa vændi, líkt og kom fram í rannsókn Gyðu Margrétar Pétursdóttur og Sveinu Hjördísar Þorvaldsdóttur frá 2022, „*Draumastaður*“ og önnur úrræði til útgöngu úr vændi. Með því að þyngja refsingar fyrir kaup á kynlífsþjónustu er líklegt að ofbeldi í garð kynlífsverkafólks aukist til muna, öfugt við það sem átti sér stað í kjölfar þess að kynlífsvinna var afglæpavædd á Nýja-Sjálandi. Þolendur þora síður að leita til lögreglu og gerendur eru líklegri til að beita grófara ofbeldi, jafnvel að myrða seljendur, af ótta við að vera kærðir.

Trans fólk, sér í lagi trans konur, er hlutfallslega mun líklegra til að starfa í kynlífsiðnaði en aðrir hópar. Trans fólk glímir við mikla mismunun á vinnumarkaði og fær jafnvel ekki aðgang að hefðbundnum störfum. Trans fólk er sömuleiðis líklegra til að búa við fátækt, félagslega einangrun, slæma geðheilsu og heimilisleysi. Af þeim sökum er kynlífsvinna aðgengileg mörgu trans fólki sem annars hefði ekki kost á að framfleyta sér. Trans fólk er sérstaklega berskjaldað fyrir ofbeldi og er enn berskjaldaðra fyrir því en síð kynlífsverkafólk. Lagasetning sem bitnar á kynlífsverkafólki bitnar því einna verst á þeim sem höllustum fæti standa innan þess hóps.

Í áformunum er hugtökunum vændi, mansali í kynferðislegum tilgangi og skipulagðri glæpastarfsemi steipt saman og eitt látið yfir allt ganga. Gera þarf greinarmun á kynlífsverkafólki sem vill stunda kynlífsvinnu, þolendum vændis sem leiðast út í starfsemina vegna neyðar og vilja hætta, og loks þolendum kynlífsmansals. Ofbeldi er ofbeldi og eiga að sjálfsögðu að vera viðurlög við því, en með því að fara með alla kynlífsþjónustu sem ofbeldi er öryggi allra sem veita hana ógnað, hvort sem salan fer fram af fúsum og frjálsum vilja eða ekki.

Virðingarfyllst, fyrir hönd Trans Íslands

Reyn Alpha Magnúsdóttir,

Forseti Trans Íslands

